

**ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 6.**

# **TÖRTÉNELEM**

## **KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA**

### **JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK  
MINISZTERIUMA**

---

## Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

- |                                                     |       |
|-----------------------------------------------------|-------|
| 1. Jó válasz                                        | ✓     |
| 2. Hiány(osság)                                     | √—    |
| 3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz              | [ ]   |
| 4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)       | ————— |
| 5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)         | ————— |
| 6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás) | ~~~~~ |
| 7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)                        | ..... |
| 8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)                | ===== |

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly- j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot**.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

**Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el,** és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

### I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

#### Pontozás

|                       |                                                                   |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------|
| Jó válasz/válaszelem: | <b>0,5 vagy 1 pont</b> (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint) |
| Rossz válasz:         | <b>0 pont</b>                                                     |
| Hiányzó válasz:       | <b>0 pont</b>                                                     |

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

---

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

**Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:**

- **ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;**
- **ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.**

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

## II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

### 1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,  
egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,  
egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni,

---

amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

## 2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

### a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

### A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

|                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>4 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott. |
| <b>3 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.                                                                                                                                   |
| <b>2 pont</b> akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.                                                                                                                                           |
| <b>1 pont</b> akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.                                                                          |
| <b>0 pont</b> akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.                                                                                                          |

### Az elemző (hosszú) feladatoknál

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>7–8 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>4–6 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.                                                        |
| <b>2–3 pont</b> akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.                                                                |
| <b>1 pont</b> akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul. |
| <b>0 pont</b> akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.                                 |

## b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

### A „Műveletek” (M) pontozása

|                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pont</b> akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).        |
| <b>1 pont</b> akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást). |
| <b>0 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.                                       |

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetéseknél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

**A „Tartalmi elemek” (T) pontozása**

**2 pont** akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

**1 pont** akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

**0 pont** akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

**c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása****A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

**2 pont** akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

**1 pont** akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

**0 pont** akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

**Az elemző (hosszú) feladatoknál**

**7–8 pont** akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

**4–6 pont** akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

**2–3 pont** akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

**1 pont** akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

**0 pont** akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

**3. A szöveges feladatok terjedelme**

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

#### 4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám **(2)** segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
  - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
  - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

### III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

#### Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

| Szempontok                             | Elérhető    | Elért |
|----------------------------------------|-------------|-------|
|                                        | pont        |       |
| Feladatmegértés                        | 4           |       |
| Tájékozódás térben és időben           | 4           |       |
| Szaknyelv alkalmazása                  | 4           |       |
| Források használata                    | 4           |       |
| Eseményeket alakító tényezők feltárása | 6           |       |
| Megszerkesztettség, nyelvhelyesség     | 2           |       |
| Összpontszám                           | 24          |       |
|                                        | OSZTÓSZÁM 2 |       |
| <b>Vizsgapont</b>                      | <b>12</b>   |       |

Hosszú választ igénylő feladat

| Szempontok                             | Elérhető    | Elért |
|----------------------------------------|-------------|-------|
|                                        | pont        |       |
| Feladatmegértés                        | 8           |       |
| Tájékozódás térben és időben           | 4           |       |
| Szaknyelv alkalmazása                  | 4           |       |
| Források használata                    | 8           |       |
| Eseményeket alakító tényezők feltárása | 10          |       |
| Megszerkesztettség, nyelvhelyesség     | 8           |       |
| Összpontszám                           | 42          |       |
|                                        | OSZTÓSZÁM 2 |       |
| <b>Vizsgapont</b>                      | <b>21</b>   |       |

## I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

### 1. Hellenisztikus kultúra (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

| Állítás                                                                                                                     | A kép betűjele |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| a) Az alkotás a hellenisztikus világ kulturális központjának számító, Nagy Sándor által alapított város nevezetessége volt. | <b>D</b>       |
| b) A trójai mondakörhöz kötődő alkotás drámai érzelmeket ábrázol.                                                           | <b>A</b>       |
| c) A világ hét csodájának egyikeként számon tartott alkotás a napistent jelenítette meg.                                    | <b>B</b>       |

### 2. Középkori kereskedelem (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

| Állítás                                                                                     | Levantei kereskedelem | Hanza-kereskedelem |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------------|
| a) Fellendülésében jelentős szerepet játszottak a keresztes háborúk.                        | <b>X</b>              |                    |
| b) Élelmiszerral és nyersanyaggal látta el a népes flandriai városokat.                     |                       | <b>X</b>           |
| c) Jelentős mennyiségű nemesfém áramlott ki Európából ezen az útvonalon.                    | <b>X</b>              |                    |
| d) Árui nagyrészt az európai nemesség leggazdagabb rétegeinek igényeit elégítették ki.      | <b>X</b>              |                    |
| e) A német kereskedővárosok egymással szövetkezve biztosították a kereskedelmi útvonalakat. |                       | <b>X</b>           |
| f) A nagy földrajzi felfedezések hozzájárultak hanyatlásához.                               | <b>X</b>              |                    |

### 3. Magyar államalapítás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Géza fejedelem / I. (Szent) István
- b) bencés (rend) / (Szent) Benedek-rend
- c) Koppány
- d) tized

### 4. Felvilágosodás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1
- b) 2
- c) 1
- d) 2

### 5. Rákóczi-szabadságharc (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) nemes(ség), jobbágy(ság) *(A helyes válaszok fordított sorrendben is elfogadhatók.)*
- b) 1222
- c) 1699 *(Elfogadható még: 1718)*

### 6. Ipari forradalom (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) 1.
- b) 3.
- c) 2.

**7. Az 1848-49. évi szabadságharc (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

a) 2.

b) Az osztrák (fő)sereg / Windischgrätz támadása miatt. *vagy* Azért, mert várható volt, hogy a főváros hamarosan hadszínterré válik / az ellenség kezébe kerül. *(Más, tartalmilag hasonló helyes válasz is elfogadható.)*

c) Debrecen

d) 2.

**8. Első világháborút lezáró békék (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**a) Sok volt az etnikailag kevert (többnemzetiségű) terület. / Számos államban jelentős volt a nemzeti kisebbségek aránya. / Számos államban több nemzeti kisebbség is élt. / Kevés volt az etnikailag homogén terület. *(Más, tartalmilag hasonló helyes válasz is elfogadható.)*

b) Osztrák–Magyar Monarchia

c) német

d) 4.

**9. Magyarország a II. világháborúban (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

a) 5.

b) 4.

c) 2.

d) 3.

**10. Kisebbségi magyarság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

a) Felvidék/Felföld

b) Kárpátalja

c) Erdély (és a Partium / Részek / Kelet-Tiszántúl)

d) Vajdaság / Bácska / Délvidék

**11. Európai Unió (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

a) Európai Parlament

b) Európai Unió Tanácsa

c) Európai Bizottság

d) Európai Tanács

**12. Magyarország népesedési viszonyai (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

| Állítások                                                                                                                                | Igaz | Hamis |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-------|
| a) Az abortusztilalom évtizedek múlva jelentkező hatása is leolvasható a grafikonról.                                                    | X    |       |
| b) A második világháború idején a természetes fogyás elsődleges oka a háborús embervesztés és a holokauszt áldozatainak nagy száma volt. | X    |       |
| c) A Rákosi-korszakban a gyermekgondozási segély és a családi pótlék bevezetése miatt hirtelen megnőtt a születések száma.               |      | X     |
| d) A grafikonról leolvasható Magyarország népességének mindenkori változása.                                                             |      | X     |

## II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

### 13. Középkori város (rövid)

| Szemponatok                                   | Műveletek, tartalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Pont                               |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>                        | A vizsgázó alapvetően a középkori városok kiváltságait mutatja be.<br>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. személyi szabadság, földesúri függés hiánya).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>0–4</b>                         |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b>           | <b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.<br><b>T</b> Válaszában utal arra, hogy az ábrázolt jogi helyzet a középkori (Nyugat- és Közép-) Európára volt jellemző.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>                  | <b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.<br><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. városi önkormányzat, polgár, vásár, kiváltság.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Források használata</b>                    | <b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a városba költözők (egy év elteltével) személyükben szabadok lettek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a városlakók nem számítottak jobbágnak, a városok megszabadultak a földesúri/egyházi függéstől, a városi kiváltságokat az uralkodó adományozta, ez a jog nagy vonzerőt gyakorolt, a korabeli mondás szerint „a városi levegő szabaddá tesz”).                                                                                                                                                           | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <b>M</b> A vizsgázó bemutatja a városi polgárok jogait és feltárja kötelességeiket.<br><b>T</b> Rögzíti a városi polgárok valamely politikai jogát (pl. bírót/polgármestert választhattak, városi tanácsot alakíthattak), és megállapítja, hogy a város önkormányzattal/autonómiával rendelkezett.<br><b>T</b> Rögzíti a városok valamely gazdasági jellegű kiváltságát (pl. vásártartás joga, árumegállító jog, vámmentesség, egyösszegben való adózás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezek biztosították a város gazdasági szerepét, cserébe a város adót fizetett az uralkodónak, a városok különböző mértékben rendelkeztek ezekkel a jogokkal). | <b>0–6</b><br>[nem adható: 1 és 4] |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b>     | A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>0–2</b>                         |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b>     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>24</b>                          |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>12</b>                          |

**14. Nők helyzete és életmódja****(rövid)**

| Szemponatok                                   | Műveletek, tartalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Pont                               |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>                        | A vizsgázó alapvetően a nők helyzetének és életmódjának változásait mutatja be a XX. század első felében.<br>A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az öltözködés és az életmód változásának összefüggései).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>0–4</b>                         |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b>           | <b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.<br><b>T</b> A XX. század első felében, a fejlett világban lezajlott jellemző változásokat mutatja be.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>                  | <b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.<br><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. nők, életforma, egyenjogúság / emancipáció, választójog / szavazati jog.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Források használata</b>                    | <b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.<br><b>T</b> Rögzíti a női divat változásának egy lényegi jellemzőjét (pl. a ruhák kényelmesebbé / praktikusabbá váltak, jobban követték a test vonalát, többet láttattak a testből, kiment a divatból az abroncsos szoknya / a fűző), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez a nők életmódjának megváltozásával függött össze, az 1920-as évek ruhái könnyebb mozgást / munkavégzést tettek lehetővé, kevésbé volt tabu a női test, a divat megjelenése a tömegtermelés kialakulásával függött össze).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <b>M</b> A vizsgázó bemutatja a nők helyzetének és életmódjának jellemző változásait, és rávilágít azok hátterére, jelentőségére.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a nők egyre nagyobb arányban vállaltak munkát, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az első világháború / a világháborúk idején fokozott igény mutatkozott a női munkaerőre, a munkavállalással összefüggésben növekedett a nők iskolázottsága, megváltozott a szerepük a családban / a közéletben).<br><b>T</b> Rögzít egyet a nők helyzetében, életmódjában bekövetkezett további változások közül (pl. sok helyen választójogot kaptak, megjelentek a női politikusok, az egyetemek egyre több helyen nyíltak meg a nők előtt, átlagosan egyre később mentek férjhez / vállaltak gyermeket, a nők körében is terjedt a sportolás szokása, elterjedtek a modern háztartási gépek), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az egyenjogúsághoz vezető folyamatot nevezzük emancipációnak, a korszakban általánosságban még | <b>0–6</b><br>[nem adható: 1 és 4] |

|                                           |                                                                                                                                                            |            |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                                           | nem beszélhetünk egyenjogúságról, a változások elsősorban a városi nőket érintették, visszaesett a születések száma, csökkent a házimunkával töltött idő). |            |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b> | A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.                        | <b>0–2</b> |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b> |                                                                                                                                                            | <b>24</b>  |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>            |                                                                                                                                                            | <b>12</b>  |

**15. Nándorfehérvári diadal****(rövid)**

| <b>Szempontok</b>                             | <b>Műveletek, tartalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Pont</b>                        |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>                        | A vizsgázó alapvetően a nándorfehérvári győzelmet mutatja be.<br>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a török terjeszkedés megállításának jelentősége).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>0–4</b>                         |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b>           | <b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a csatára 1456-ban került sor, és elhelyezi térben Nándorfehérvárt (a Duna és a Száva találkozásánál fekszik) vagy utal a csatát megelőző török terjeszkedés valamely térbeli jellemzőjére (pl. a törökök elfoglalták Konstantinápolyt, Szerbia török kézbe került).                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>                  | <b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.<br><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ostrom, hadsereg, végvár(vonal), keresztény.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Források használata</b>                    | <b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.<br><b>T</b> Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Konstantinápoly eleste riadalmat keltett Európában, a pápa keresztes háborút hirdetett, Kapisztrán János keresztes sereget szervezett), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a török terjeszkedés az egész keresztény Európát veszélyeztette, Magyarország vált az európai török terjeszkedés következő célpontjává, a pápa igyekezett megszervezni a törökellenes összefogást, keresztes seregek is harcoltak Nándorfehérvár ostrománál). | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <b>M</b> A vizsgázó bemutatja csata menetét, és rávilágít a győzelem jelentőségére.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy Hunyadi János a törökök által ostromlott vár felmentésére indult, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. Nándorfehérvár a déli végvár vonal legjelentősebb vára volt, a várvédők nem tudták volna sokáig tartani a várat a szultáni sereggel szemben, Hunyadi / Magyarország ekkor már védekezésre kényszerült a törökökkel szemben).                                                                                                                                                                    | <b>0–6</b><br>[nem adható: 1 és 4] |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |            |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                                           | <p><b>T</b> Rögzít egy lényeges tény a csata valamely körülményére vonatkozóan (pl. a várvédők parancsnoka Szilágyi Mihály volt, Hunyadi áttörte a török hajózárat / bejutott a várba, Kapisztrán János keresztese is részt vettek a harcban), és tesz egy érdemi megállapítást a győzelem jelentőségére vonatkozóan (pl. Magyarország déli végvárvonala sértetlen maradt, a vár eleste esetén megnyílt volna az út Magyarország török meghódítása előtt, a győzelmet követően a törökök évtizedekig nem vezettek jelentős hadjáratot Magyarország ellen).</p> <p><i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i></p> |            |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b> | A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>0–2</b> |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>24</b>  |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>12</b>  |

**16. Tatárjárás****(hosszú)**

| <b>Szempontok</b>                   | <b>Műveletek, tartalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Pont</b>                        |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>              | <p>A vizsgázó alapvetően a tatárjárás eseményeit és az ország újjáépítését ismerteti.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a katonai erőviszonyokat és eseményeket.</p> <p>Az elemzés feltárja IV. Béla intézkedéseit.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>0-8</b>                         |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b> | <p><b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy a tatárjárás Magyarországon 1241-42-ben zajlott, és a legfontosabb ütközet Muhinál történt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>0-4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>        | <p><b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. tatár, kun, vár, király.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>0-4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Források használata</b>          | <p><b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p><b>T</b> Rögzíti a muhi csata valamelyik lényegi, a térképről leolvasható jellemzőjét (pl. a csata a Sajó folyónál történt, a magyar sereg szekérvárat épített, a tatárok bekerítették a magyar sereget, a király a csata végén elmenekült), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a magyar sereg döntő vereséget szenvedett).</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy a tatárjárás hatalmas pusztítással járt, vagy hogy a lakosság megerősített helyekre/várakba menekült, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a népesség 20-50%-a elpusztult, a tatárok nem tudták bevenni a várakat, a pusztítás az Alföldön volt a</p> | <b>0-8</b><br>[nem adható: 1 és 5] |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                     |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
|                                               | <p>legjelentősebb).</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy IV. Béla korábban elvett birtokokat visszaadott, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a birtokosokat várépítésre kötelezte, felhagyott a királyi birtokokat visszaszerző politikájával, tovább erősödött a világi nagybirtok).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                     |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <p><b>M</b> A vizsgázó bemutatja a tatárjárás eseményeit, és feltárja az ország újjáépítését szolgáló intézkedéseket.</p> <p><b>T</b> Rögzít egy alapvető tény a tatárjárás katonai erőviszonyaival kapcsolatban (pl. a tatárok célja még nem a hódítás volt, a kunok elhagyták az országot, IV. Béla nem kapott nyugati segítséget), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel magyarázható a tatárok távozása, ennek oka Kötöny meggyilkolása/a magyarok és a kunok ellentéte volt, a tatárok számbeli fölényben voltak / Európa nem ismerte föl a veszélyt).</p> <p><b>T</b> Rögzít egy, a forrásban nem szereplő alapvető tény a tatárjárás eseménytörténetével kapcsolatban (pl. a tatár főserg a Vereckei-hágón tört be, a tatárok vezetője Batu kán volt, IV. Béla Ausztriába/Dalmáciába/Traut várába menekült, a tatárok télen keltek át a Dunántúlra, néhány kövár sikeresen ellenállt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tatárok legyőzték a nádor seregét, Batu Dzsingisz unokája / az európai seregek vezére volt, az ország nem maradt irányítás nélkül, télen befagyott a Duna/a Dunántúlon kisebb volt a pusztítás).</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy IV. Béla igyekezett pótolni a népességvesztést, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kunokat újból betelepítette, nyugati hospeseket hívott, románok vándoroltak be Erdélybe).</p> <p><b>T</b> Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i></p> | <b>0-10</b><br>[nem adható: 1 és 6] |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b>     | <p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>0-8</b>                          |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b>     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>42</b>                           |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>21</b>                           |

**17. Magyar nyelv ügye****(rövid)**

| <b>Szempontok</b>                             | <b>Műveletek, tartalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Pont</b>                        |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>                        | A vizsgázó alapvetően a magyar nyelv ügyének politikai vonatkozásait mutatja be a reformkori Magyarországon.<br>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a nacionalizmus szerepe a nyelvkérdésben).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>0–4</b>                         |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b>           | <b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.<br><b>T</b> Rögzíti a reformkor időbeli határait (1825/1830/1832-1848) <i>vagy</i> a magyar nyelv államnyelvvé tételének évszámát (1844), és utal arra, hogy Magyarország a Habsburg Birodalomhoz tartozott <i>vagy</i> többnemzetiségű állam volt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>                  | <b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.<br><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. nemzet, nacionalizmus, államnyelv, törvény.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Források használata</b>                    | <b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.<br><b>T</b> Rögzíti a forrás egy lényeges elemét (pl. Kölcsey a magyar nyelv tanulására buzdít, a magyar nyelv ismeretét hazafias kötelességnek tekinti), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a nyelv a nemzethez / hazához való tartozás fő elemeként jelenik meg, a reformkori Magyarországon sokan nem beszéltek magyarul).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <b>M</b> A vizsgázó bemutatja a nyelvkérdést szerepét a politikai életben, és rávilágít ennek hátterére, jelentőségére.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a magyar lett az államnyelv, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a latint váltotta fel, II. József korában vált politikai kérdéssé a magyar nyelv ügye, ez volt az egyetlen jelentős reformtörekvés, ami 1848 előtt megvalósult).<br><b>T</b> Rögzíti a nacionalizmus megjelenését, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a reformpárti politikusok nemzetállam megteremtésére törekedtek, az egy politikai nemzet elvét vallották, a korszakban ez komolyabb etnikai konfliktusokat nem okozott a nemzetiségek és a magyarok közt); <i>vagy</i> rögzít egyet a magyar nyelvhez kötődő jelentős kulturális eredmények közül (pl. a nyelvújítás, a Magyar Tudós Társaság létrehozása, a magyar nyelvű irodalom virágzása), és megállapítja, hogy a kulturális és a politikai törekvések a korszakban összefonódtak egymással. | <b>0–6</b><br>[nem adható: 1 és 4] |

|                                           |                                                                                                                                     |            |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b> | A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát. | <b>0–2</b> |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b> |                                                                                                                                     | <b>24</b>  |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>            |                                                                                                                                     | <b>12</b>  |

**18. A kiegyezés (hosszú)**

| <b>Szemponatok</b>                            | <b>Műveletek, tartalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Pont</b>                         |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>                        | A vizsgázó alapvetően az 1867. évi kiegyezést mutatja be.<br>Ismerteti a közjogi kiegyezés tartalmának fő elemeit.<br>Bemutatja a kiegyezésnek a forrásokban szereplő értékeléseit.<br>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>0–8</b>                          |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b>           | <b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a kiegyezés megkötésére 1867-ben került sor, és a létrejött államalakulat elnevezése Osztrák–Magyar Monarchia lett.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3]  |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>                  | <b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.<br><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat pl. kiegyezés, közös ügyek, alkotmányos (rendszer), dualista (állam / monarchia).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3]  |
| <b>Források használata</b>                    | <b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a Pragmatica Sanctiót jogalapnak tekintették, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ebből vezették le Magyarország belső önállóságát / a birodalom egyben tartásának kötelezettségét.)<br><b>T</b> Rögzíti Szekfű Gyula valamely érvét (pl. a kiegyezés biztosította Magyarország belső önállóságát, közös ügyek már korábban is léteztek), és megállapítja, hogy helyes döntésnek tartotta a kiegyezést.<br><b>T</b> Rögzíti Németh László valamely érvét (pl. a Habsburg Birodalom hosszabb távon nem volt működőképes, a kiegyezés megkötői nem vettek tudomást a nacionalizmus erejéről / a Monarchia népeinek nemzeti törekvéseiről), és megállapítja, hogy elítélte a kiegyezést. | <b>0–8</b><br>[nem adható: 1 és 5]  |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <b>M</b> A vizsgázó bemutatja a közjogi kiegyezés fő elemeit, és rávilágít azok jellemzőire, jelentőségére.<br><b>T</b> Rögzíti, hogy a kiegyezéssel dualista (kétközpontú) állam jött létre, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság alkotta, a két ország elvben egyenrangú volt,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>0–10</b><br>[nem adható: 1 és 6] |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |            |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                                           | <p>mindkét ország saját kormányzattal / közigazgatási és igazságszolgáltatási rendszerrel rendelkezett).</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy alkotmányos / parlamentáris rendszer jött létre, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kormány felelős volt a parlamentnek, érvényesült a népképviselő elve, az uralkodó mégis széles jogkörrel rendelkezett).</p> <p><b>T</b> Rögzíti a közös ügyeket (hadügy, külügy és a pénzügy egy része), és tesz egy érdemi megállapítást ezekre vonatkozóan (pl. a két ország törvényhozása delegációk útján ellenőrizte a közös ügyek intézését, közös minisztériumok jöttek létre).</p> <p><b>T</b> Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> |            |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b> | <p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgáló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>0-8</b> |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>42</b>  |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>21</b>  |

**19. Kádár-korszak****(rövid)**

| <b>Szempontok</b>                   | <b>Műveletek, tartalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Pont</b>                        |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Feladatmegértés</b>              | <p>A vizsgáló alapvetően a fogyasztásban bekövetkezett változásokat mutatja be a Kádár-korszakban.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. tartós fogyasztási cikkek elterjedése, modernizálódó életforma/anyagi gyarapodás).</p>                                                        | <b>0–4</b>                         |
| <b>Tájékozódás térben és időben</b> | <p><b>M</b> A vizsgáló a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p><b>T</b> Válaszában utal rá, hogy a bemutatott folyamatok az 1960-80-as években zajlottak Magyarországon <i>vagy</i> rögzíti, hogy a Kádár-korszak 1956-1988/89 között volt Magyarországon.</p>                                              | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>        | <p><b>M</b> A vizsgáló helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. fogyasztás, jólét, gazdaság.</p>                                                                                 | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |
| <b>Források használata</b>          | <p><b>M</b> A vizsgáló beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p><b>T</b> Rögzít egy a forrásból kiolvasható alapvető tény (pl. 1960 és 1980 között jelentős mértékben elterjedtek a tartós fogyasztási cikkek, a rádió/televízió/mosógép/hűtő általánossá vált, a</p> | <b>0–4</b><br>[nem adható: 1 és 3] |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                    |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
|                                               | háztartások negyede már autóval is rendelkezett), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez jelentős anyagi gyarapodást mutat, a háztartások modernizálódtak, ez együtt járt egy viszonylagos egyenlőséggel, ezért nevezték a rendszert gulyáskommunizmusnak / fridzsiderszocializmusnak is).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                    |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <p><b>M</b> A vizsgázó bemutatja a fogyasztásban bekövetkezett változásokat és feltárja ezek politikai hátterét.</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy a Kádár-korszakban politikai cél volt az életszínvonal növelése, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel akartak elkerülni egy újabb forradalmat, ez az 1956-os forradalom következménye/eredménye volt, ezzel „kárpótolták” a lakosságot a szabadság hiányáért, ez a „kádári alku” része volt, ennek is köszönhető Kádár népszerűsége).</p> <p><b>T</b> Rögzít valamilyen, a forrásból nem kiolvasható lényeges tény a fogyasztással kapcsolatban (pl. javult az élelmiszerellátás, bővültek az utazási lehetőségek, megjelentek bizonyos nyugati fogyasztási cikkek, jelentős volt a könyvkiadás / színházlátogatás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a háztáji engedélyezésének / a tsz-ek modernizációjának volt köszönhető, az alapvető termékek árát az állam alacsonyan szabta meg, a Kádár-rendszer nyitottabb volt a Nyugat felé, a kultúra jelentős állami támogatásban részesült).</p> <p><i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i></p> | <b>0–6</b><br>[nem adható: 1 és 4] |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b>     | A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>0–2</b>                         |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b>     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>24</b>                          |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>12</b>                          |

**20. Trianon****(hosszú)**

| <b>Szemponatok</b>     | <b>Műveletek, tartalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Pont</b> |
|------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>Feladatmegértés</b> | <p>A vizsgázó alapvetően a trianoni béke gazdasági hatásait ismerteti.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a határhúzás és a jóvátételi kötelezettség következményeit.</p> <p>Az elemzés feltárja a megcsonkított ország gazdasági nehézségeit.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p> | <b>0-8</b>  |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                             |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>Tájékozódás térben és időben</b>           | <p><b>M</b> A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p><b>T</b> Rögzíti, hogy a trianoni békeszerződést 1920. június 4-én kötötték, és megemlíti legalább kettőt az elcsatolt területek <i>vagy</i> az utódállamok közül <i>vagy</i> megemlíti a gazdasági hatások valamely térbeli vonatkozását (pl. magyarországi gépgyártás központjai, elcsatolt területek nyersanyaglelőhelyei).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p><b>0-4</b><br/>[nem adható: 1 és 3]</p>  |
| <b>Szaknyelv alkalmazása</b>                  | <p><b>M</b> A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p><b>T</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. békeszerződés, jóvátétel, vám, gazdaság.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p><b>0-4</b><br/>[nem adható: 1 és 3]</p>  |
| <b>Források használata</b>                    | <p><b>M</b> A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p><b>T</b> Rögzít legalább kettőt a kördiagramok adatai közül, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a feldolgozóiparnak nagyobb hányada maradt a trianoni országrészen, a felvevőpiachoz képest túl nagy volt az ipari termelés, egyes iparágak nyersanyaghiánnyal küzdöttek).</p> <p><b>T</b> Rögzíti a békeszerződés részletének valamely lényegi elemét (pl. Magyarország jövedelmeit lekötötték a jóvátétel fizetésére, aranykiviteli tilalmat rendeltek el), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a veszteséket tették felelőssé a háború okozta károkért, a jóvátétel súlyos terhet jelentett Magyarországnak, a békeszerződés korlátozta az ország gazdasági függetlenségét).</p> <p><b>T</b> Rögzíti Romsics értékelésének lényegét (pl. a Monarchia gazdasági egysége felbomlott), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország és az utódállamok kereskedelme nem volt zökkenőmentes, határok akadályozták a korábbi szinte zavartalan gazdasági kapcsolatokat, Magyarországnak önálló pénzt kellett bevezetnie).</p> | <p><b>0-8</b><br/>[nem adható: 1 és 5]</p>  |
| <b>Eseményeket alakító tényezők feltárása</b> | <p><b>M</b> A vizsgázó bemutatja a trianoni béke gazdasági hatásait, és feltárja a határhúzás következményeit.</p> <p><b>T</b> Rögzíti a békeszerződés által okozott valamely aránytalanságot a természeti erőforrások elosztásában (pl. ásványkincsek, erdők, legelők zöme az utódállamoknak jutott, jelentős szántóterületek maradtak Magyarországon), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel elszakította egymástól a nyersanyagot és a feldolgozóipart, ezzel külkereskedelemre kényszerítette Magyarországot).</p> <p><b>T</b> Rögzít valamely a békeszerződés által okozott közlekedési nehézséget (pl. vasúthálózat szétdarabolása, tengeri kikötő elvesztése, hajózható folyók több országhoz kerültek), és ezzel kapcsolatban lényegi</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p><b>0-10</b><br/>[nem adható: 1 és 6]</p> |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |            |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                                           | <p>megállapítást tesz (pl. megnehezítette az áruszállítást, árvízvédelmi problémákat okozott).</p> <p><b>T</b> Rögzít valamely más a békeszerződés által okozott gazdasági nehézséget (pl. iparvidékek kettévágása, nagyvárosok elcsatolása, vámháború az utódállamokkal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a határhúzás az utódállamok gazdaságának kedvezett/Magyarországnak kedvezőtlen volt, a határ menti térségeket stagnálásra ítélte, a politikai ellentétek fokozták a gazdasági nehézségeket).</p> <p><b>T</b> Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i></p> |            |
| <b>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</b> | <p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgáló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>0-8</b> |
| <b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>42</b>  |
| <b>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</b>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>21</b>  |

**A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:**

2. A térkép forrása: Száray Miklós: Történelem II.

8. A térkép forrása: Köztes-Európa 1763-1993 (térképgyűjtemény). Összeállította: Pándi Lajos

11. feladat: [bbc.co.uk](http://bbc.co.uk)

12. feladat: Száray Miklós - Kaposi József: Történelem IV.

14. A képek forrásai: [etsy.com](http://etsy.com), [1hireswallpapers.blogspot.com](http://1hireswallpapers.blogspot.com)

16. feladat: [hu.wikipedia.org](http://hu.wikipedia.org)

20. feladat: [mozaweb.hu](http://mozaweb.hu)